

Aan de gemeenteraad

Datum : 12 december 2023
Zaaknummer : 4020514
Contactpersoon : L. Gerritsen-Menkveld en
F. Schilling
Telefoonnummer : 026 3772385/5783

Onderwerp: Breed Offensief Tegen Ondermijnende Criminaliteit en Preventie met Gezag

Geachte voorzitter en leden,

De aanpak Preventie met Gezag verbindt school, thuis en de straat. Met de aanpak worden vele jongeren in Arnhem bereikt. Thuis, op straat en op school zijn docenten, jongerenwerkers, straatcoaches en wijkagenten 24 uur per dag bereikbaar om een normstellende pedagogische omgeving en een perspectief op een ander levenspad dan dat van de georganiseerde (drugs)criminaliteit te bieden. Dat de aanpak effect heeft, zien wij niet alleen, dat wordt ook duidelijk uit het externe onderzoek dat wij hebben laten uitvoeren.

In deze brief informeren wij u over de eindrapportage van de voorloper van Preventie met Gezag, het Breed Offensief Tegen Ondermijnende Criminaliteit (BOTOC), de voortgang van Preventie met Gezag, de uitkomst van het onderzoek naar de straatcoaches, de voortgang van de Wijkrechtspraak en als laatste informeren wij u ook over de inzet van onze justitiële partners en de repressieve aanpak in het kader van Preventie met Gezag.

Doel BOTOC/ Preventie met Gezag

De doelstelling is het voorkomen dat jongeren afglijden richting de (drugs)criminaliteit en waar dat te laat is, de criminele carrière te stoppen. De kern van BOTOC/Preventie met Gezag is pedagogisch: 'Het helpt wanneer in het leven van de jongeren, die vaak stressvol opgroeien in gezinnen met weinig structuur, al hun sleutelfiguren dezelfde opvoedende principes hanteren en daarover met elkaar in contact zijn. Het gaat om hun ouders, docenten, toezichthouders, jongerenwerkers, wijkagenten, burens en hulpverleners die hen als opvoeders omringen en elkaar versterken door samen te werken. Dat is de essentie van de pedagogische wijk; met een gouden driehoek tussen thuis, de straat en school'.¹ Door de combinatie van preventie (perspectief en het goede voorbeeld) en repressie (bijsturen, normeren en aanpakken) krijgt de pedagogische aanpak meer impact. Preventie met Gezag is onderdeel van een bredere aanpak².

¹ Bron: Gemeente Arnhem (2021). Projectplan Arnheims Breed Offensief Tegen Ondermijnende Criminaliteit

² Preventie met Gezag past sluit aan op Arnhem-Oost. Bron: gemeente Arnhem (2022): Plan van aanpak Preventie met gezag in Arnhem-Oost.

Datum : 12 december 2023
Zaaknummer : 4020514
Pagina : 2

In 2021 heeft Mehlbaum Onderzoek in opdracht van de gemeente Arnhem een rapport opgesteld, getiteld 'Kweekvijver', waarin de drugsgerelateerde ondermijning onder jeugdigen in Arnhem-Oost in kaart is gebracht ten behoeve van de wijkgerichte aanpak die destijds is opgezet in het kader van BOTOC.

Uit een volgend onderzoek van Bureau Beke genoemd 'misdadige invloed' komt ook naar voren dat in Arnhem drugscriminaliteit in de kwetsbare wijken aantrekkelijk is voor jongeren.

Eindrapportage BOTOC

Het project BOTOC heeft gelopen van 2020 tot 2023.

Met BOTOC hebben we bewezen dat systeeminterventies vanuit zowel preventie als repressie met gezag wérken. Partners hebben elkaar gevonden in een keten die wijken beschermt tegen de gevolgen van drugscriminaliteit. Scholen, jongerenwerkers, politie en justitie nemen hun verantwoordelijkheid. Een van de resultaten van BOTOC is de oprichting van de Stichting Arnhemse Straatcoaches met inmiddels dertien straatcoaches actief in de wijken Malburgen, Presikhaaf, Geitenkamp en rondom een aantal voortgezet onderwijs scholen. De straatcoaches hebben goed zicht op de overlast in de wijken, signaleren en onderhouden intensief contact met samenwerkingspartners. Een ander resultaat is de start in januari 2022 van de professionals van het Preventief Interventie Team (PIT) met de PIT-aanpak op twee basisscholen in Presikhaaf en Malburgen. Na een jaar was er een samenwerking opgebouwd met vijftien scholen in verschillende wijken en hebben zij 21 kinderen in begeleiding. Via het project Prospect4Cash zijn in 2022 twintig jongeren uitgestroomd naar werk of studie.

De complete eindrapportage BOTOC, inclusief het actieonderzoek van Bureau Beke, vindt u in de bijlage. De resultaten en de lessen van BOTOC hebben een vervolg gekregen in Preventie met Gezag.

Stand van zaken Preventie met Gezag

Op 28 juni 2022 hebben wij u geïnformeerd over de subsidieaanvraag voor de aanpak 'Preventie met Gezag in Arnhem-Oost' voor de periode 2022-2025. In september 2022 is deze aanvraag goedgekeurd. Wij hebben in de brief van 28 juni 2023 het plan van aanpak toegevoegd met in onze ogen noodzakelijke interventies die passen in de integrale aanpak van het nationale programma Arnhem-Oost en bezien vanuit de visie pedagogische wijk.

De uitvoering van Preventie met Gezag is op 1 januari 2023 gestart, aansluitend op de BOTOC-aanpak. Hierna vindt u een korte samenvatting van de stand van zaken van de verschillende interventies. De interventies herkent u vanuit de eindrapportage BOTOC.

Intensieve Trajectbegeleiding A+:

De focus ligt op het voorkomen dat jeugd uit Presikhaaf, Malburgen en Geitenkamp in de ondermijnende criminaliteit terecht komt en op het bieden van kansen/ perspectief door middel van intensieve trajectbegeleiding (ITB). In 2023 hebben we 100 jongeren in begeleiding.

Datum : 12 december 2023
Zaaknummer : 4020514
Pagina : 3

Arnhemse Straatcoaches/VIOS

Straatcoaches leveren flexibel en slagvaardig toezicht in de wijk en rond scholen en signaleren vroegtijdige situaties waarbij jongeren betrokken kunnen zijn of worden bij overlast en criminaliteit. De straatcoaches zijn actief in de wijken Geitenkamp, Presikhaaf en Malburgen. De straatcoaches maken honderden keren per maand contact met jongeren en beperken overlast en criminaliteit.

De Stichting waar de straatcoaches onder vallen is inmiddels verrekt met de uitvoering van de aanpak Veilig In en Om School (VIOS). Deze aanpak voorziet enerzijds scholen van een handelingsperspectief bij het omgaan met ondermijnende jeugdcriminaliteit en anderzijds betreft VIOS-scholen in heel Arnhem bij de wijkgerichte aanpak in Arnhem. VIOS is actief op dertien VO-scholen, twee PO-scholen en een locatie van ROC Rijn IJssel.

Preventief Interventie Team (PIT): de aanpak richt zich op het begeleiden van kinderen die bovengemiddeld gedragsproblemen vertonen en hun gezinnen. Het PIT is inmiddels op 31 scholen bekend en begeleidt actief 27 leerlingen. In 2024 wordt de aanpak dankzij middelen van het Nationaal Programma Arnhem Oost uitgebreid.

Prospect 4 Cash: deze persoonlijke aanpak helpt jongeren om betaald werk te krijgen als tegenhanger van het “verkrijgen” van crimineel geld. De jongeren worden gezamenlijk begeleid vanuit ITB A+ en vanuit HTR-werkt en de jongeren gaan meteen aan de slag. Er zijn dit jaar 25 jongeren bereikt waarvan 20 inmiddels zijn gestart met werken. In 2024 zal er een onderzoek plaatsvinden naar de effectiviteit van deze interventie door onderzoeksbureau EPIC³.

Versterking Persoonsgerichte aanpak: met deze aanpak verstevigen we de aanpak risicojeugd in het Veiligheidshuis. Het gaat om jongeren die al met politie en justitie in aanraking zijn geweest. Er staan zeventien jongeren onder actieve casusregie. Deze innovatieve integrale persoonsgerichte aanpak die we samen met politie, Openbaar ministerie en onze justitiële partners (zoals Jeugdreclassering, Jeugdbescherming, Raad voor de Kinderbescherming) ontwikkeld hebben, richt zich op het bieden van perspectief en het stellen van grenzen. Dit door middel van een gedegen analyse, maatwerk en een sterke ketensamenwerking.

BaseQamp: maakt verbinding tussen jongeren en collega's uit de veiligheidsketen (bijvoorbeeld Defensie) door middel van een unieke impact methodiek en samenwerking vanuit diversiteit en inclusiviteit. Onze partners die uitvoering geven aan ITB A+ zijn dit jaar gestart met BaseQamp. Een bijdrage vanuit Preventie met Gezag bleek niet nodig.

³ <https://nscr.nl/epic-over-epic/>

Rond de 200 kinderen en jongeren worden op dit moment binnen Preventie met Gezag intensief begeleid.

In Verzamelbesluit 2 van dit kalenderjaar vindt u de baten en lasten van Preventie met Gezag terug.

Onderzoek straatcoaches

Afgelopen zomer heeft een kwantitatief onderzoek plaatsgevonden onder verschillende groepen Arnhemmers naar ervaringen met en meningen over straatcoaches, die sinds 2021 in Arnhem Oost actief zijn. Het doel van het onderzoek is "Inzicht verkrijgen in de bekendheid van, ervaringen met en waardering van het project Straatcoaches Arnhem onder wijkbewoners in de wijken Malburgen, Presikhaaf en Geitenkamp en onder scholieren/ functionarissen van VIOS-scholen."

70 procent van de wijkbewoners in AO kent inmiddels de straatcoaches, meestal omdat men hen op straat in actie ziet. Het overgrote deel (83 procent) van de wijkbewoners is (zeer) positief. Straatcoaches zijn goed benaderbaar en stimuleren goed gedrag. Als "kritische" kanttekening zou men hen graag vaker in de wijk aantreffen. Scholieren zijn in het algemeen tevreden over het optreden van straatcoaches op en rond school. De bekendheid ligt hier nog wel een stuk lager (44 procent). De inzet van straatcoaches wordt door alle scholen als (zeer) waardevol ervaren. Als 'extra ogen' in en rond de school ontlasten zij het schoolpersoneel en versterken behalve het gevoel van veiligheid ook dat van gedeelde verantwoordelijkheid.

In de bijlage bij deze brief vindt u het volledige onderzoek 'Bekendheid, waardering en ervaringen met straatcoaches gemeente Arnhem. September 2023'.

Met bovenstaande geven wij ook uitvoering aan toezegging 1421 ten aanzien van het effect van de straatcoaches op VIOS.

Wijkrechtspraak

In januari 2023 heeft het college naar aanleiding van de motie 'haal de rechter naar de wijk' ([Motie 22M185](#)) de gemeenteraad toegezegd, om contact te leggen met Rechtbank Gelderland om de mogelijkheid te onderzoeken tot het organiseren van een proef met laagdrempelige wijkrechtspraak in de gemeente Arnhem.

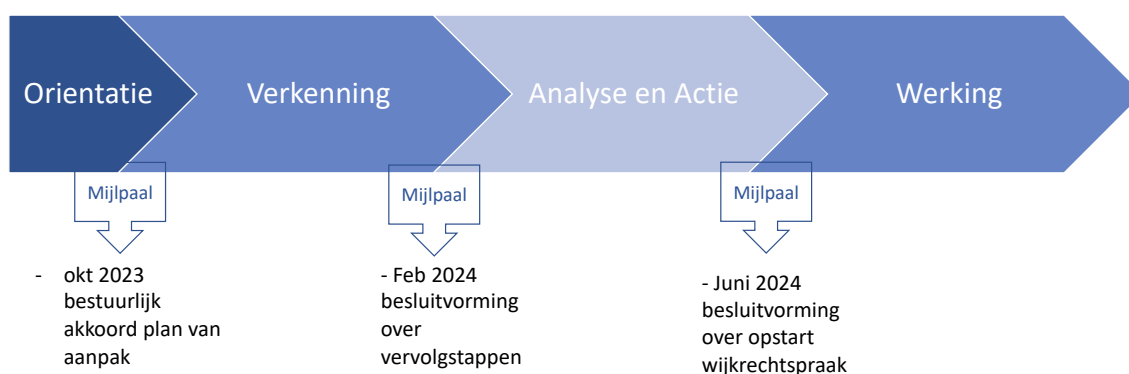
Tijdens oriënterende overleggen tussen de rechtbank Gelderland, het Openbaar Ministerie, de gemeente Arnhem en het landelijk programma Wijkrechtspraak is besproken dat OM, gemeente en rechtbank de intentie hebben om een vorm van wijkrechtspraak in te zetten als een integrale werkwijze voor het aanpakken van problemen van kwetsbare bewoners, dit is breder dan alleen jeugd. Wijkrechtspraak maakt landelijk onderdeel uit van de brede integrale aanpak Preventie met Gezag.

In oktober is het opgestelde plan van aanpak geaccordeerd en is formeel bestuurlijk commitment gegeven voor het starten van een verkenning. Daarbij is ook afgesproken dat de regie bij de rechtbank ligt en de gemeente faciliteert en aanjaagt.

Uitgangspunt bij de aanpak is dat gebruik gemaakt wordt van kennis en ervaring die er al is. Immers, er is in het kader van Preventie met Gezag al veel beschreven en andere gemeenten hebben al ervaring opgedaan met wijkrechtspraak.

Wij verwachten u in het derde kwartaal van 2024 te kunnen informeren over of, en zo ja hoe, de wijkrechtspraak in Arnhem kan worden geïntroduceerd.

Jeugdreclassering

In 2023 is de preventieve inzet van de Jeugdreclassering versterkt. Het is gelukt om de projecten: '#kansRijk' en 'Straatkracht'⁴ van start te laten gaan. Deze worden uitgevoerd door William Schrikker jeugdbescherming en Jeugdreclassering en Jeugdbescherming Gelderland.⁴

#kansRijk is een preventief programma voor jongeren vanaf twaalf jaar die vanwege meldingen of signalen van risico (groeps-)overlastgevend en/ of risicovol (delict) gedrag in aanraking zijn gekomen met bijvoorbeeld politie, Veilig Thuis of jeugdhulpverlening. Straatkracht is een intensieve, repressieve variant van jeugdreclassering. De aanpak is gericht op het ondersteunen van jongeren in het wegbewegen van een (georganiseerde) criminele en gewelddadige context, naar een veiliger en prosociaal leven.

Beide projecten verkeren in de aanvangsfase.

Repressie

Omdat het Rijk de aanpak Preventie met Gezag van de gemeente Arnhem steunt, worden ook politie en justitie versterkt. Er is bijvoorbeeld een researcheteam met focus op jeugd en drugs, een jeugdagent en

⁴ Meer informatie vindt u op de website van de William Schrikker jeugdbescherming & Jeugdreclassering

er is een vaste officier toegewezen op het thema drugscriminaliteit onder jeugdigen. Sinds de extra inzet van politie vanaf 2021 zien we dat het aantal minderjarige verdachten dat is aangehouden in verband met drugshandel en drugsbezit dan ook is toegenomen.

Aansluiting nationaal Programma Arnhem Oost

De interventies van Preventie met Gezag richten zich op de kinderen en jongeren die het meeste risico lopen en zijn onderdeel van de jeugdaanpak in Arnhem Oost (De visie lijn Opgroeien en Opvoeden/Pedagogische Wijk) die zich richt op alle jeugd in deze wijken. Er is een nauwe samenwerking met het programmateam Arnhem Oost.

Voortgang

We boeken goede resultaten met de uitvoering van Preventie met Gezag. Echter, we moeten waakzaam blijven, onze ogen niet sluiten voor de aanzuigende werking vanuit de criminaliteit en de kwetsbaarheid van de doelgroep. We hebben een lange adem nodig waar de looptijd van een generatie aangehouden moet worden om het tij te keren. De goede resultaten zijn aanleiding om hier onverminderd aan door te werken en ons hiervoor in te zetten. We zullen de raad over deze inzet blijven informeren.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch

Bijlagen:

- Eindrapportage BOTO
- Onderzoek 'Bekendheid, waardering en ervaringen met straatcoaches gemeente Arnhem. September 2023'